

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten
Omgevingsvisie commissie

DATUM	10-11-2020	NUMMER PS	2020OGV40
DOMEIN	Mobiliteit / Ruimtelijke ontwikkeling	COMMISSIE	OGV
STELLER	Bart Althuis	TELEFOONNUMMER	0618300493
DOCUMENTUM NUMMER	821946CC	PORTEFEUILLEHOUDER	Schaddelee / Van Essen

Onderwerp Statenbrief:

inzet BO MIRT najaar 2020

Voorgestelde behandeling:

Ter bespreking

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Op woensdag 25 november 2020 zal het bestuurlijke overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) Noord West plaatsvinden met de minister en staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat en de minister voor Wonen en Milieu. In deze brief informeren wij u over de inzet van de Provincie Utrecht in dit BO MIRT. Ook de Utrechtse gemeenteraad en de U16 gemeenteraden worden met informatie van gelijke strekking geïnformeerd voorafgaand aan het BO MIRT.

Inleiding

Dit BO MIRT staat in het teken van de laatste begroting van dit kabinet. Er worden geen nieuwe financiële afspraken met lenW verwacht. Wel is de positionering van de maatschappelijke opgaven in onze regio van belang als inbreng voor het nieuw te vormen kabinet in 2021.

Als regio hebben wij een "Utrechts aanbod" voor het nieuwe kabinet opgesteld, samen met gemeenten en regionale partners als kennisinstellingen en bedrijfsleven (triple helix). In ons aanbod wordt ingegaan op de grote maatschappelijke opgaven die van nationaal belang zijn. We geven hierbij duidelijk aan wat we (triple helix partijen) zelf in de regio daaraan doen, op welke wijze we met het Rijk op die opgaven willen samenwerken en wat we van het Rijk nodig hebben. Wij zullen dit bij de bewindspersonen van lenW en BZK onder de aandacht brengen.

Ook zullen we nogmaals aangeven dat we het nationaal groeifonds (NGF) nodig hebben om een schaa sprong OV te realiseren, inclusief lightrail-verbindingen aan de zuidkant van de stad Utrecht. Dit fonds biedt mogelijkheden om investeringen te agenderen die nodig zijn voor het realiseren van de regionale woningbouwopgave, duurzame economische groei en de daarvoor noodzakelijke bereikbaarheid. De bewindspersonen van lenW hebben eerder aangegeven dat de mogelijkheden om hierover afspraken te maken vanuit het mobiliteitsfonds tot 2030 beperkt zijn; vandaar onze claim op het NGF.

U Ned

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (lenW), Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Provincie Utrecht, Gemeente Utrecht en U16 werken samen in het programma U Ned op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid. De

gezamenlijke ambitie is een gezonde groei van de regio Utrecht in balans met goede bereikbaarheid en leefbaarheid te realiseren.

MIRT onderzoek / verstedelijkingsperspectief

Sinds 2018 werkt U Ned aan het MIRT onderzoek, gericht op de verstedelijkings- en bereikbaarheidsopgave van de regio Utrecht. Het doel van het MIRT onderzoek is om "gezamenlijk inzicht te verkrijgen in een effectieve aanpak van de verstedelijkingsopgave en daarmee samenhangende bereikbaarheidsknelpunten (o.a. NMCA) voor alle modaliteiten en leefbaarheidsknelpunten. Dit als basis voor te nemen samenhangende besluiten voor integrale keuzes op het vlak van verstedelijking, werkgelegenheid, mobiliteit en leefbaarheid."

Gedurende de tijd dat gewerkt is aan het eindproduct van het MIRT onderzoek bent u op een aantal momenten geïnformeerd over de stand van zaken en tussenproducten van het MIRT onderzoek. Zo heeft u het beoordelingskader en de uitgangspuntennotitie vastgesteld en hebben wij u na het BO MIRT van 2019 geïnformeerd over de 7 inzichten die tijdens het BO MIRT vastgesteld zijn.

Als resultaat van het MIRT onderzoek is het rapport "Utrecht nabij, Ontwikkelperspectief verstedelijking en bereikbaarheid voor de Metropoolregio Utrecht 2040, met een doorkijk naar 2050" opgesteld. Met dit ontwikkelingsperspectief zijn Rijk en regio het op hoofdlijnen eens geworden over hoe de regio Utrecht zich de komende decennia moet gaan ontwikkelen en welke keuzes er gemaakt moeten worden.

De hoofdlijn van het ontwikkelingsperspectief is dat ingezet wordt op zo veel mogelijk verstedelijking in het bestaande stedelijk gebied en op knooppunten. Door dit als hoofdlijn te gebruiken worden de landschappen rondom Utrecht zo veel mogelijk gespaard, wordt de bestaande infrastructuur zo veel mogelijk benut en wordt er ingezet op gezonde en duurzame mobiliteit. Naast het hoofdprincipe Utrecht nabij zijn er 7 principes/ uitgangspunten geformuleerd die gezamenlijk de basis van het ontwikkelingsperspectief vormen.

1. Concentreer nieuwe woningen en banen in het stedelijk kerngebied (de stad Utrecht plus Maarssen, Nieuwegein en IJsselstein) en rond grotere regionale ov-knooppunten.
2. Investeer in stedelijk groen en maak landschappen beter bereikbaar en toegankelijk. De waterwegen worden de dragers van groene scheggen, die vanuit de natuur tot diep in de stad reiken.
3. Intensiveer woon- en werklocaties in binnenstedelijke tussengebieden. Rond de Utrechtse binnenstad ligt een U-vormig gebied dat nog goeddeels onderbenut is: de Grote U.
4. Ontwikkel complementaire Metropoolpoorten. In de Grote U komen hoogstedelijke centra met een attractief woonwerkklimaat.
5. Focus op het versterken van de economische clusters: onderzoek en innovatie (USP), maakindustrie en circulaire economie (Lage Weide), kantoren (Leidsche Rijn en Lunetten), regionale distributie en logistiek (A12-zone).
6. Organiseer slimme, gezonde en veilige mobiliteit met voldoende alternatieven. Dus meer wandel- en fietspaden, openbaar vervoer, stadsdistributie en digitaal werken.
7. Maak het mobiliteitssysteem samenhangend en multimodaal, zet in op alles, zowel op lokaal, regionaal als nationaal niveau. Het gaat om én fiets én openbaar vervoer én weg én beleid om mensen te motiveren de best passende modaliteit te kiezen.

Het ontwikkelingsperspectief geeft op hoofdlijnen inzicht in de ruimtelijke ontwikkeling van de regio en welke maatregelen op het gebied van bereikbaarheid, leefbaarheid en groen genomen moeten worden om de regio bereikbaar en aantrekkelijk te houden. Het ontwikkelingsperspectief laat zien dat er tot 2040 voldoende potentiële locaties vooral op OV-knooppunten en in het binnenstedelijk tussengebied (onder de noemer "Grote U") zijn, waarmee voldaan kan worden aan de woningbehoefte.

In het ontwikkelingsperspectief is opgenomen dat we verder onderzoeken onder welke condities Rijnburg een functie kan hebben in de verstedelijkingsopgave na 2035/2040, en besluiten tot voorbereiding en bouw wanneer nodig, we nemen dus nu nog geen besluit. Bij eventueel eerdere besluiten ten aanzien van verstedelijking en mobiliteit, oa met betrekking tot de A12-zone, houden we rekening met mogelijke ontwikkeling van Rijnburg.

De zoekrichting uit het MIRT-onderzoek past goed bij onze beleidslijnen en bij de gebiedsuitwerking voor de regio U16 zoals die opgenomen zijn in de Ontwerp Omgevingsvisie Provincie Utrecht. Waar nodig worden aanpassingen naar aanleiding van de uitkomsten van dit gezamenlijke MIRT onderzoek opgenomen in het statenvoorstel voor de definitieve Omgevingsvisie welke u in het eerste kwartaal van 2021 ontvangt.

Voor het BO MIRT is de inzet om het ontwikkelingsperspectief Utrecht Nabij vast te stellen als gezamenlijk ontwikkelingsperspectief van Rijk, regio en provincie en dit perspectief verder uit te werken in o.a. te maken afspraken voor het vervolg:

- Het starten van drie verdiepende gebiedsonderzoeken: USP Lunetten/Koningsweg, A12-zone en Leidsche Rijn- Zuilen. In deze drie gebieden concentreert zich de complexiteit van de opgaven. Doel is bandbreedtes van gebiedsontwikkeling, inbedding in het mobiliteitsnetwerk, noodzakelijke investeringen en fasering scherper in beeld te krijgen.

- Het uitwerken van de mobiliteitsvisie in het verstedelijkingsperspectief tot een mobiliteitsstrategie. Doel van deze mobiliteitsstrategie is om tot een samenhangend en multimodaal voorkeursnetwerk inclusief mobiliteitsmaatregelen te komen. Deze strategie moet in 2021 zijn uitgewerkt om input te laten zijn voor de Gebiedsonderzoeken en om uitvoering en moet resulteren in een pakket van concrete maatregelen voor alle modaliteiten.

Resultaten MIRT onderzoek doortrekken Uithoflijn van USP naar Zeist-Amersfoort

In het BO MIRT najaar 2019 is afgesproken dat er binnen U Ned een studie uitgevoerd wordt naar mogelijkheden die doortrekken Uithof-tram biedt onder andere in relatie tot uitwisseling met autoverkeer van A28 en op de ov-relatie USP – Amersfoort.

De studie is uitgevoerd en heeft verkend of er potentie is voor het doortrekken van de Uithoflijn naar Zeist en Amersfoort. De conclusie is dat die potentie aanwezig is. Met name tussen Zeist en USP bestaat voldoende reizigerspotentieel voor een tramverbinding. Gezien de investeringskosten, de aandacht die de inpassing van de verbinding in het kwetsbare landschap vraagt tussen USP en Zeist en de mogelijke effecten die de HOV verbinding heeft voor het reguliere OV netwerk aan de oostzijde van Utrecht, is een bredere afweging op netwerkniveau noodzakelijk. Voorgesteld wordt daarom om in het BO MIRT te besluiten dat de resultaten van deze studie als een belangrijke bouwsteen te beschouwen voor de op te stellen Mobiliteitsstrategie.

MIRT Verkenning OV en Wonen in de regio Utrecht

Op 15 juli jl. hebben wij u geïnformeerd over de startbeslissing MIRT verkenning. Deze beoogt in 2022 tot een voorkeursbesluit te komen voor maatregelen die in 2030 zijn gerealiseerd ten behoeve van het verbeteren van de bereikbaarheid van USP, het ontlasten van Utrecht CS en verbeteren van de bereikbaarheid van de huidige ontwikkellocaties. Hierin komen o.m. de volgende oplossingsrichtingen aan bod:

- versterkt station Lunetten-Koningsweg.
- Een oost-west HOV-verbinding.
- (HOV-) Ontsluiting en gebiedsontwikkeling Nieuwegein en Utrecht Zuid-West.

In de verkenning worden bij aanvang over de hele breedte alle mogelijke oplossingsrichtingen geïnventariseerd. In de fases daarna zal er trechtering plaatsvinden om te komen tot de beste maatregelen als resultaat van de Verkenning. Voor de participatie bij de Verkenning is nu in de startfase een participatieplan vastgesteld. Dit plan is van toepassing op de komende analysefase t/m besluitvormingsfase. Al in de startfase wordt er ruimte geboden aan participanten om de lijst met mogelijke oplossingsrichtingen aan te vullen en te reageren op het voorstel voor oplossingsrichtingen die worden meegenomen. De aanpak voor participatie vindt u ter informatie in de bijlage.

No Regretmaatregelen

Het pakket no regret maatregelen binnen U Ned bevat een aantal maatregelen ten behoeve van het verbeteren van de bereikbaarheid van USP, het ontlasten van Utrecht CS en verbeteren van de bereikbaarheid van de huidige ontwikkellocaties. Zoals in de Statenbrief (kenmerk 82167430) van 22 september al is aangegeven is inmiddels gebleken dat uitvoering van het maatregelenpakket een hogere investering vraagt dan de beschikbare 45 miljoen euro. Voor drie maatregelen is eerst een variantenstudie nodig om tot een goede tracékeuze incl. raming te komen (busbaan Overvecht-USP, busbaan Merwedekanaalzone en busbaan langs de A28). Inzet voor het BO MIRT is om het no regret pakket te faseren en een start te maken de uitvoering. Concreet betekent dit dat het beschikbare budget wordt ingezet voor fietsmaatregelen, P&R Soesterberg en de (H)OV maatregelen Overvecht - USP en Merwedekanaalzone in een 1e tranche. De 'busbaan A28' en de 'fietsbrug over het Merwedekanaal' worden opgenomen in een 2e tranche. De afspraak over de 1e tranche is inzet in het BO MIRT van 25 november 2020. Eventuele besluitvorming en aanvullende financiering voor een 2e tranche zijn inzet voor het BO MIRT 2021. Verdere planuitwerking voor de realisatie is aan de uitvoerende partij.

Overige MIRT onderwerpen

Regionaal ontwikkelbeeld Amersfoort

De regio Amersfoort is het centrum van Nederland en de entree tot de Randstad. Een unieke positie in twee economische ecosystemen (Foodvalley en life sciences). Regio Amersfoort speelt een belangrijke rol in twee (inter)nationale vestigingsmilieus en heeft een sterk eigen economisch ecosysteem van denkers en doeners. Deze positie is niet vanzelfsprekend en zal gezamenlijk moeten worden verstrekt (wonen, werken, groen, bereikbaarheid). Gezamenlijke urgentie/opgave Rijk en regio: afspreken dat de Regio Amersfoort de plek in het netwerk versterkt en gezamenlijk knelpunten aanpakken ten behoeve van de nationale bereikbaarheid, regionale agglomeratiekracht en het verbeteren van het aantrekkelijke landschap.

De Provincie heeft het initiatief genomen om de samenwerking met het Rijk te versterken door, met regiopartijen een gedragen ontwikkelbeeld Amersfoort vorm te gaan geven. Doel is om in het voorjaar van 2021 in het BO MIRT / BOL dit ontwikkelbeeld te agenderen.

De producten van fase 1, 'Urgentie en opgaven 2030-2040' en het 'Afwegingskader' worden eind 2020 ter vaststelling aan u aangeboden.

Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley

Rijk, provincie Gelderland en gemeenten werken aan een integrale verstedelijkingsstrategie voor de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley. Deze strategie gaat inhoudelijk over de samenhangende opgave voor wonen, economie, bereikbaarheid en de leefomgeving in relatie met de energietransitie en klimaatadaptatie, en richt zich op de periode 2020-2040. Provincie Utrecht is inhoudelijk betrokken oa. via de Foodvalley gemeenten Renswoude, Rhenen en Veenendaal. Ook is er een inhoudelijke samenhang met het Ontwikkelbeeld regio Amersfoort. De verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley bestaat uit twee onderdelen: (1) contourennotitie en (2) concept-verstedelijkingsstrategie. De contourennotitie beschrijft de bouwstenen van de verstedelijkingsstrategie en zal in het komend MIRT overleg geagendeerd worden. De verstedelijkingsstrategie wordt in de vorm van een verstedelijkingsakkoord geagendeerd worden tijdens het BO MIRT najaar 2021. Bestuurlijk is de provincie hierbij betrokken. Uw Staten worden in de loop van 2021 betrokken bij de totstandkoming van deze verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.

Toekomstbeeld OV

Wij herkennen de in het Toekomstbeeld Openbaar Vervoer (TBOV) onderbouwde urgentie voor een stevige doorontwikkeling van het openbaar vervoer in Nederland. Deze urgentie komt enerzijds voort uit de voorziene knelpunten op het spoor, in het regionaal OV en op de knooppunten en anderzijds uit de opgaven voor een vitale economische structuur, duurzame verstedelijking en gezonde en bereikbare stedelijke regio's. Voor dit tweede punt is een systeemsporg in het OV nodig gericht op een mobiliteitstransitie. De basis hiervoor is het in samenhang door ontwikkelen van hoofdspoor én regionaal OV, waarvan lightrail en het sprintersysteem de belangrijkste dragers zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling.

In Midden Nederland werken wij aan de aanpak op 'thematische' corridors, zoals de lifescience-as Utrecht-Wageningen-Nijmegen en de as Utrecht-Soesterberg-Amersfoort. Daarom zetten wij bij het rijk in op drie (integrale) verkenningen, te weten:

- (1) verkenning corridor Utrecht-Foodvalley-Arnhem: versterking spoorbediening Utrecht-Arnhem, rekening houdend met de verstedelijkingsopgave in de regio's Utrecht, Foodvalley en Arnhem-Nijmegen en met inpassing van een nieuw station Utrecht Lunetten/Koningsweg),
- (2) verkenning Gooi-Amersfoort-Utrecht: versterking spoorbediening MRA-Gooi-Amersfoort-Utrecht, in samenhang met het OV SAAL besluit gericht op behoud van een snelle rechtstreekse verbinding tussen Amersfoort Centraal en Amsterdam Centraal, versterking van de verbinding tussen Almere en Utrecht te versterken en het ov-systeem in en rond het Gooi en regio Amersfoort als geheel.
- (3) verkenning nationale corridor A1: versterking spoorbediening en samenhang automobilititeit aansluitend op de de stedelijke en arbeidsplaatsenontwikkeling langs de de A1-corridor. Hierin dient ook de versnelling van de Blijntrein via de bestaande route te worden onderzocht.

Nationaal toekomstbeeld Fiets

Wij hebben de ambitie om de potentie van de fiets beter te benutten en deze als volwaardige modaliteit en effectieve oplossing meer structureel in te zetten om gezonde groei op een veilige wijze in onze Provincie mogelijk te maken. De fiets draagt als effectieve oplossing bij aan diverse maatschappelijke opgaven. Doel is (het oplossend vermogen van) de fiets meer structureel te borgen in bestuurlijke en uiteindelijk mogelijk ook financiële afspraken.

Wij dringen er bij het rijk op aan om, op basis van de regionale fietsnetwerkplannen, te komen tot een 'Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF). Door het maken van meerjaren investeringsafspraken wordt met het NFT structureel het belang van de fiets geborgd.

Financiële consequenties

Voor de programmakosten en studies binnen U Ned is voor 2021 een bedrag gereserveerd van € 2 mln (Mobiliteitsprogramma, onderdeel regionale samenwerkingsprogramma's).

Dit is exclusief de provinciale bijdrage voor de onderzoekskosten (circa 1 miljoen euro) voor de MIRT Verkenning. Voor deze bijdrage is vorig jaar een reservering gemaakt.

Vervolprocedure / voortgang

U wordt gevraagd kennis te nemen van deze brief en de 7 principes van het verstedelijkingsperspectief.

Over de resultaten van het MIRT zult u enkele dagen na 25 november een statenbrief ontvangen. Dit moment valt samen met het moment dat bewindspersonen de Tweede Kamer informeren. Op 7 december 2020 is in de

Tweede Kamer het zogenaamde Algemeen Overleg over het MIRT. Vanzelfsprekend informeren wij Tweede Kamerleden over ons gezichtspunt over de uitkomsten van dit Bestuurlijk Overleg.

Over de inhoudelijke keuzes en financiering blijven wij komend jaar met u in gesprek.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen